

Kunnskapsdepartementet
postmottak@kd.dep.no

Bodø, 4. mai 2012

Høringsuttalelse om NOU 2012:1 Til barns beste – ny lovgivning for barnehagene

Vi viser til høringsbrev av 06.02.2012, med høringsfrist 04.05.2012.

Private Barnehagers Landsforbund (PBL) er en interesse- og arbeidsgiverorganisasjon som representerer om lag 2.300 medlemsbarnehager i 277 kommuner og bydelar.

Vårt utgangspunkt for denne høringsuttalelsen er vår formålsparagraf:

«PBL og PBL-A skal bidra til å øke kvaliteten og verdiskapningen i medlemsbarnehagene, til beste for barn, foreldre/foresatte, ansatte, eiere og samfunnet for øvrig.»

Det er tre forutsetninger som det etter PBLs syn må tas hensyn til når det nå skal gjøres endringer i barnehageloven:

1. Alle tiltak som skal gjennomføres må være fullfinansiert på en forutsigbar måte, og det må være bred enighet i sektoren om at det faktisk er tilfellet.
2. Rett til fri etablering og rett til offentlige tilskudd må gjeninnføres.
3. Det må etableres et uavhengig tilsynsorgan for sektoren.

I PBL-barnehagene arbeider det om lag 30.000 ansatte, fordelt på 23.000 årsverk. Barnehagene tilbyr barnehageplass for over 115.000 barn.

Vi mener således å ha bred erfaring og et godt grunnlag for å forstå sektorens behov, noe som er særdeles relevant i arbeidet med ny lovgivning for barnehagesektoren.

Medlemsbarnehagene i PBL er en mangfoldig gruppe, blant annet med henhold til organisering, innhold og størrelse.

PBL har medlemsbarnehager fra de minste familiebarnehagene til enkeltbarnehager med over 40 årsverk. Gjennomsnittsbarnehagen i PBL er en barnehage med ti årsverk, det vil si om lag tre avdelinger og om lag 50 barn. 53 prosent av medlemsbarnehagene har mindre enn 10 årsverk.

76 prosent av barnehagene i PBL er enkeltstående barnehager eid av en barnehageeier som kun eier denne ene barnehagen. I tillegg består den private delen av barnehagesektoren av ulike konsernstrukturer som driver fra to og opp til 60-70 barnehager. Vi snakker altså om en mangfoldig og fragmentert sektor.

Majoriteten av PBL-barnehagene, om lag 60 prosent, er organisert som selskaper. Dette er hovedsakelig aksjeselskaper, men også en del enkeltpersonforetak. Øvrige barnehager er organisert som typisk foreldrekontrollerte foreninger (om lag 30 prosent), og som stiftelser (om lag 10 prosent).

Satsing på økt kvalitet i barnehagesektoren

PBL er som Norges største interesse- og arbeidsgiverorganisasjon for private barnehager grunnleggende positiv til satsing på økt kvalitet i sektoren.

De store nasjonale brukerundersøkelsene viser at barnehager skårer svært høyt sammenlignet med alle andre offentlig finansierte tilbud.

Nøkkelen til denne jevne og gode kvaliteten i barnehagetilbudet har vært en forholdsvis forutsigbar driftsfinansiering. Statlige øremerkede driftstilskudd frem til 1. januar 2011 har vært avgjørende for den høye kvaliteten og det store mangfoldet som sektoren i dag kan dokumentere.

Den grad av forutsigbarhet som var i sektoren frem til og med 2010 er nå erstattet med et rammefinansiert system hvor hver enkelt kommune bestemmer nivået på tilskudd til kommunale og private barnehager. Dette gjør at man i fremtiden, etter PBLs syn, vil få store utfordringer med å nå nasjonale mål for heving av kvaliteten i barnehagesektoren som helhet. Større ulikheter mellom kommuner synes å bli resultatet.

PBL mener det er usannsynlig at nasjonale mål om satsing på kvalitet i barnehagesektoren vil bli gjennomført i praksis dersom tiltakene ikke er fullfinansiert fra statens side, og sikret slik at midlene faktisk går til det tiltenkte formålet.

PBL mener NOU 2012:1 har mange flotte visjoner, tanker og mål om økt satsing på kvalitet i barnehagesektoren. Mange av disse kan bare bli realisert gjennom et forutsigbart finansieringssystem hvor statlige øremerkede driftstilskudd følger barna til den barnehagen foreldrene velger for sitt/sine barn.

Utvalget har dessverre ikke tatt innover seg det som faktisk har skjedd i barnehagesektoren etter innlemmingen av statlige øremerkede driftstilskudd i kommunenes rammetilskudd. Dette må korrigeres i det videre arbeidet med lovgivningen.

Mens det frem til og med 2010 var relativt små forskjeller i sum offentlige tilskudd til barnehager i ulike kommuner, ser PBL nå, etter innføring av rammefinansiering, at offisielle tilskuddsatser varierer med over 90.000 kroner per barn per år.

Med slike ulikheter er selve basisen for en nasjonal satsing på økt kvalitet i barnehagesektoren som helhet borte. Slik fungerer prinsippet med rammefinansiering i praksis.

Derfor må enhver satsing på økt kvalitet i sektoren som krever finansiering, på forhånd være fullfinansiert og øremerket fra statens side.

I tillegg kan man heller ikke la være å ta hensyn til at arbeidsmarkedet er stramt, og at det vil kunne ta betydelig tid før sektoren kan skaffe kvalifisert bemanning dersom minimumskravene økes. Dette betyr at det må legges inn tilstrekkelig tid til omstilling uten at det blir stilt krav til dyre mellomløsninger som reelt ikke øker kvaliteten på tjenestene.

Kompetansemidler

Kompetanseheving er et arbeidsgiveransvar og midler til dette bør ligge i grunnfinansieringen.

PBL støtter imidlertid utvalgets forslag til kompetansemidler i sektoren så lenge sektoren er rammefinansiert. Kompetanseheving er et arbeidsgiveransvar og dette kunne vært regulert på bedre måter hvis sektoren hadde vært finansiert med øremerkede midler fra staten.

Hvis staten går inn med så mye midler som det utvalget foreslår – 620 millioner kr per år – må det sikres at alle barnehager har tilgang til disse ressursene. PBL mener dette best sikres ved at midlene fordeles til den enkelte barnehage per årsverk. Dette kan utbetales den enkelte barnehage når barnehagen fremlegger dokumentasjon på gjennomført kompetanseheving.

Barnehagene må kunne samle opp midler over inntil tre år for å gjennomføre spesielle opplegg for å heve kompetansen.

Det er viktig at midlene brukes ut fra det behov som er i den enkelte barnegruppe i den enkelte barnehage.

Hvis staten ønsker en nasjonal kompetanseheving i hele barnehagesektoren, for eksempel med et mål om at ansatte skal kunne tilføres kunnskap som gjør dem bedre i stand til å oppdage og varsle om mistanke om vold mot barn, bør staten selv gå ut med anbud til leverandører av slik opplæring. De som vinner anbudet må så få en finansiering av opplæringen som sikrer at alle barnehager kan tilegne seg denne kunnskapen.

Kommentarer til utvalgte bestemmelser

Kapittel II. Barns rettigheter.

§ 6 Barns rett til barnehageplass

Innføringen av dagens begrensede regelverk knyttet til barns rett til barnehageplass ble lansert som første steg som følge av den parallelle utbyggingen av nok barnehageplasser til alle.

Dagens rett til barnehageplass gjelder kun barn født før 1. september, og som da fyller ett år før denne dato det året de har søkt barnehageplass. PBL mener det ikke kan snakkes om full barnehagedekning med dagens begrensede rettigheter.

PBL synes det nå er på tide å fullføre intensjonene om full barnehagedekning.

Ved å gi slipp på det kunstige 1. september-silletet gis alle barn de rettigheter de var tiltenkt fra starten av. PBL mener det bør innføres rett til barnehageplass til alle barn som er ett år eller eldre.

PBL foreslår derfor at alle barn skal ha rett til plass senest tre måneder etter søknad er mottatt i kommunen. Barn som ønskes inn i barnehage fra barnet er ett år, må da søke barnehageplass før barnet er ni måneder.

Det gjøres i dag en stor urett mot alle barn født etter 31. august som ønsker barnehageplass. Konsekvensene er store for de familiene som ønsker og er avhengige av barnehageplass, men som ikke får dette på grunn av dette kunstige skillet.

PBL er enig med et samlet utvalg når det gjelder private barnehagers rett til å bestemme opptakskrets og opptakskriterier. Dette er en forutsetning for det mangfoldet sektoren har i dag og som et samlet Storting ser på som positivt.

§ 10 Det psykososiale miljøet

PBL støtter forslaget om lovfestet rett til et godt fysisk og psykososialt miljø for barn i barnehager.

PBL er imidlertid uenig i at dersom foreldre, foreldreråd eller samarbeidsutvalg krever tiltak, så skal barnehagen behandle saken etter reglene i forvaltningslovens kapittel IV. Dette vil kunne virke unødig byråkratiserende og vil også kreve ytterligere administrative ressurser. En formell

klageprosess vil også kunne oppfattes som konflikt drivende.

PBL mener derfor at disse sakene best løses gjennom en klage til et uavhengig tilsyn. Det vises for øvrig til våre kommentarer vedrørende system for tilsyn i barnehagesektoren.

Kapittel IV. Barnehageeiers ansvar og oppgaver.

§ 13 Godkjenningsplikt

Det er avgjørende for private barnehageeiere at godkjenningen av barnehagen ligger fast så lenge vilkårene i barnehageloven og annen relevant lovgivning oppfylles.

Vesentlige endringer, som utbygging, økning av antall barn eller eierskifte, må ikke berøre den godkjenningen som ligger til grunn og som er grunnlaget for etablering og finansiering av den godkjente barnehagen.

Ved videresalg må det klart fremgå at barnehagen kan selges og at salget forutsetter at ny eier godkjennes. Godkjennes ikke ny eier, må tidligere eier kunne tre inn igjen eller selge til andre som kan godkjennes.

Departementet må nærmere definere hva som menes med «vesentlig endrede forhold ved barnehagen».

Kapittel V. Lokal barnehagemyndighets ansvar og oppgaver.

§19 Godkjenning av barnehager

Denne paragrafen må sees i sammenheng med bestemmelsene i § 13.

Det er av avgjørende betydning at denne paragrafen utformes på en slik måte at det mangfold av eiere og barnehagetilbud som er i dag, bevares og videreutvikles. Dette har, etter PBLs syn, vært en vesentlig årsak til at barnehager er det offentlig finansierte velferdstilbudet brukerne er mest fornøyde med. Tilbudet kjennetegnes av god kvalitet og betydelig innovasjon.

Kommunene må, slik PBL ser det, ha plikt til å godkjenne barnehager og eiere som oppfyller lovens krav for barnehagevirksomheter. De krav som kan stilles og som innvirker på godkjenningen, må være krav som følger av barnehageloven eller andre lover som kreves for å få barnehagen godkjent.

Det må, av merknadene til loven, klart fremgå at vesentlige endringer i en barnehage, ikke fører til at den del av virksomhet som allerede er godkjent mister sin godkjenning.

Etter PBLs vurdering er det helt urimelig at det ved ny godkjenning av en vesentlig endring, skal kunne stilles nye eller endrede krav til det som tidligere er godkjent.

PBL synes også det er på sin plass å vise til den generelle vilkårslæren, blant annet at eventuelle vilkår må være rimelige og relevante og ha saklig sammenheng med drift av barnehager. I tillegg må det ligge et likebehandlingsprinsipp til grunn i forholdet mellom kommunale og private barnehager.

PBL henviser også til at eventuelle vilkår ikke kan stride mot traktatfestede rettigheter for barn og foresatte, herunder at kommunen ikke kan stille vilkår som går på bekostning av barnehagens verdimessige eller pedagogiske profil.

§ 20 Kommunens plikt til å tilby plass i barnehage

Norge har et unikt mangfold av barnehager. Uten om lag 50 prosent private barnehager ville ikke dagens gjennomgående gode kvalitet og barnehagedekning vært mulig.

De mange foreldreeide barnehagene er tuftet på at foreldrene selv har tatt initiativ og risiko ved å starte egne barnehager. De har, i mangel av andre alternativer, bygget og driver egne barnehager og skal selvsagt ha rett til plass til egne barn i sine barnehager.

PBL er derfor glad for et samlet utvalg ikke ønsker å innskrenke private barnehagers rett til å bestemme opptakskrets og opptakskriterier. Dagens ordning er basert på objektive og etterprøvbare kriterier.

En innføring av reell rett til barnehageplass, som PBL foreslår i § 6, vil dessuten fjerne den diskusjon om rettighetsplasser som er i dag.

I den grad kommuner ikke kan tilby plass til alle barn som har lovfestet rett til barnehageplass, er det kommunene selv som må tilrettelegge for utbygging av nye barnehageplasser.

Når i tillegg finansieringen nå er lagt til kommunene, hviler det et enda større kommunalt ansvar å se til at det bygges ut flere barnehageplasser. Initiativ fra private aktører om å etablere nye barnehageplasser må nå på forhånd gis tilsagn om tilskudd for å kunne bli realiserte.

Det er for å sikre nok plasser og rett kvalitet på plassene at PBL i § 22 foreslår at det igjen innføres fri etableringsrett.

Kommunene har i så måte nå et helhetlig ansvar for at det til enhver tid er nok barnehageplasser med god kvalitet tilgjengelig i kommunen.

§ 22 Kommunalt tilskudd til godkjente ikke-kommunale barnehager

Hovedproblemet med forslaget til ny § 22, og dagens § 14, er to ting.

I første og andre ledd har man i realiteten fjernet rett til fri etablering. Tredje ledd tolkes på en slik måte at man ikke i tilstrekkelig grad har sikret at likt tilbud må gi likt tilskudd, uavhengig av om barnehagen er offentlig eller privat.

I tillegg til god styring og kontroll med sektoren, er det for samfunnets del viktig at foreldre/foresatte gis reell mulighet å velge mellom et mangfold av tilbud. Gjennom slik valgfrihet gis foresatte mulighet til aktivt å ta grep om sine barns oppvekstvilkår, og gis anledning til å prioritere barnehager med fokus på ulike livssyn og alternativ pedagogikk.

På samme måte som prinsippet om barns beste er traktatfestet, er også foresattes plikter og rettigheter forutsatt prioritert av signaturstatene. Det kan konkret gjøres i barnehagesektoren ved å gjeninnføre reell valgfrihet.

I dagens regelverk ligger det en rett til godkjenning, men ikke en korresponderende rett til driftstilskudd. Dette gjelder både utvidelser av eksisterende barnehager og nybygging. Det ligger til kommunenes frie skjønn å vurdere dette. Det er ikke mulig å drive barnehage uten kommunalt driftstilskudd, og det er nærliggende å spørre seg om den ensretting av tilbud som gjeldende

finansieringssystem legger opp til oppfyller intensjoner og forpliktelser i henhold til traktat på en tilfredsstillende måte.

Skal foresattes valgfrihet være reell må de ha noe å velge mellom. Dette gjelder alt i barnehagen, som størrelse, avstand til hjemmet, innhold, livssyn, pedagogikk, eierskap, kultur, uteliv, etc. Befolkningstetthet, avstander og antall barn gjør selvfølgelig at graden av valgfrihet vil variere rundt om i landet.

At barnehagene kan utfordres, av så vel kommunen som andre private barnehager, vil være et godt insitament for barnehagen til å opprettholde og forbedre kvalitet. Manglende utfordring eller mulighet for utfordring, vil etter PBLs syn over tid svekke kvaliteten i sektoren.

§ 23 Foreldrebetaling

Adgang til unntak fra maksimalpris

PBL er uenig med utvalgets flertall som ønsker å fjerne barnehagens adgang til, i samråd med barnehagens foreldre, å gjøre unntak fra maksimalprisen.

PBL mener det er av avgjørende betydning at det fortsatt må være åpning i lovverket for at barnehager kan heve foreldrebetalingen utover maksimalpris for å sikre kvaliteten og/eller for å unngå konkurs.

Slik ordningen er utformet i dag, gir den etter PBLs syn foreldrene god medbestemmelse og kontroll over en slik avgjørelse. Alternativet er at barnehager kan måtte redusere kvaliteten, sågar legge ned på grunn av dårlig økonomi, med de konsekvensene det vil medføre for barn og foreldre.

Forslaget som ligger på bordet fra utvalget støtter ikke opp om målsettingen om mer innflytelse for foreldrene. I dagens ordning er det foreldrene som avgjør om barnehagen kan gå ut over maksimalpris.

Det nye finansieringssystemet har i mange kommuner ført til et press på eksisterende kvalitet og mangfold i sektoren. Rammebetingelsene er svært ulike fra kommune til kommune fordi tilskuddsatsene varierer. I lys av den nye virkeligheten i sektoren er det ekstra viktig at adgangen til å ta betalt utover maksimalpris blir videreført, for å verne om den kvaliteten og det mangfoldet som er bygd opp.

Målsetting om gratis barnehagetilbud

PBL mener forslaget om på sikt å tilby gratis barnehage er urealistisk og usosialt.

Intensjonene bak et slik forslag er sikkert gode, men bør snarest skrinlegges. Fokus bør være å styrke rabattordningene for grupper med lav betalingsevne og slik påse at foreldrebetalingen i fremtiden får en god sosial profil som sikrer alle grupper tilgang på barnehageplass.

Dernest mener PBL at forslag om gratis barnehage skaper urealistiske forventninger som samfunnet i overskuelig fremtid ikke vil kunne innfri. Både barnehagesektoren og samfunnet for øvrig står i fremtiden overfor betydelige utfordringer. Disse utfordringene – herunder bevaring og styrking av dagens kvalitet og mangfold i barnehagesektoren – bør prioriteres fremfor målsettinger om at barnehagen som skolen skal være et gratis tilbud.

§ 24 Moderasjonsordninger

Lavinntektsgruppene og foreldre med flere barn i førskolealder har vært taperne etter innføringen av maksimalpris. Prisen for disse gruppene er ikke redusert som følge av maksimalpris og enkelte i denne gruppen har også fått økt foreldrebetaling.

Spesielt foreldre/foresatte med lav inntekt risikerer å måtte bli klienter hos andre offentlige organer for å få redusert betaling. PBL oppfatter dagens system for moderasjon som usosialt.

PBL er derfor glad for at det lovfestes moderasjonsordninger der foresatte med lav betalingsevne tilbys reduksjon eller fritak for foreldrebetaling.

PBL mener dette allerede er finansiert, gjennom andre ordninger og tidligere bevilgninger, og at dette kan innføres raskt.

§ 27 Kommunens tilsynsansvar

PBL mener at tilsyn har vært et problem i sektoren over lang tid. Dette fremkommer i de rapporter som er henvist til NOU 2012:1. Det vises blant annet til rapport fra PwC. Her fremkommer det at over halvparten av kommunene har ansvar for eierrollen, planlegging av tilsyn, gjennomføring av tilsyn og andre myndighetsoppgaver lagt under samme leder.

Den dobbeltrolle som kommunene har i forbindelse med tilsyn utfordrer både rettssikkerhet og legitimitet i tilsynspraksisen. Å opprettholde en slik dobbeltrolle er heller ikke til barns beste, og det tjener verken foreldre/foresatte, barnehageeiere eller kommuner. Etter PBLs mening kan ikke kommunene organisere seg bort fra denne dobbeltrollen.

Det er i dag mange steder svært nære forhold mellom kommunene og fylkesmannsembetene. Det viser seg vanskelig å kombinere rollene som veileder og samarbeidspartner på den ene side, og samtidig skulle drive et effektivt og uavhengig tilsyn.

PBL foreslår derfor prinsipielt at det opprettes et eget statlig tilsyn som organiseres uavhengig av de instanser som har myndighets- og veiledningsansvar, som Utdanningsdirektoratet og fylkesmennene.

PBL mener at et uavhengig tilsyn er det viktigste virkemiddel for å sikre barn, foreldre/foresatte, ansatte og barnehagene rettssikkerhet. Tilsynsorganets legitimitet avgjøres av om tilsyn organiseres på en måte som bygger på prinsippet om armlengdes avstand.

Subsidiært forslår PBL at det opprettes en regional tilsynsforvaltning som er underlagt Utdanningsdirektoratet.

Kapittel VI. Fylkesmannens ansvar og oppgaver.

§ 28 Fylkesmannens veiledningsplikt

Som nevnt i kommentaren til forslaget § 27, er det mange steder nære forhold mellom kommunene og fylkesmannsembetene.

Med den kommunestrukturen vi har i Norge i dag, med mange små kommuner der det erfaringsmessig skorter på kompetanse, viser det seg vanskelig å kombinere rollene som veileder og samarbeidspartner på den ene siden og samtidig skulle drive et effektivt og uavhengig tilsyn. Denne problematikken oppstår også i forbindelse med at fylkesmannen er klageinstans.

Denne koblingen mellom kommune og fylkesmann forsterker behovet for et uavhengig tilsynsorgan, enten som et eget statlig tilsynsorgan eller et nytt regionalt tilsynsorgan underlagt Utdanningsdirektoratet.

Kapittel VII. Bestemmelser om barnehagens personale, mv.

§ 32 Barnehagens grunnbemanning

PBL vil her spesielt vise til våre innledende bemerkninger om at alle nye tiltak må være fullfinansiert. Dette er det punkt i forslaget til ny barnehagelov som sterkest påvirkes av økonomi og ytre faktorer.

PBL er meget kritisk til at det legges opp til en lovgivning der kravene skal oppfylles langt frem i tid. Det Storting som vedtar nye krav må også finansiere disse. Krav som det legges opp til at fremtidige Storting skal oppfylle, gjerne flere stortingsvalg etter tidspunkt for innføring av ny lovgivning for barnehagene, kan kun oppfattes som fromme ønsker.

PBL kan ikke se at det er noe med kvaliteten i barnehagene som er så akutt at det tilsier bruk av en slik lovgivningsteknikk.

Skal strukturen i de kravene det legges opp til gjennomføres, enten det gjelder flertallets innstilling eller mindretallets forslag, forutsetter dette at øremerket statlig finansiering av barnehagene igjen innføres og/eller vesentlig oppmyking av regelverket om maksimalpris gjennomføres. Dette er en situasjon som har forsterket seg etter at rammefinansiering ble innført.

Tilgang til arbeidskraft og kompetanse hos denne arbeidskraften, vil også ha vesentlig betydning.

I lovforslaget legges det opp til øvre grense for antall barn per ansatt. PBL har i dag eksempel på at kommuner setter en nedre grense på bemanning, det vil si minimum antall barn per ansatt. Dette gjør at de beregninger av kostnader for de foreslåtte bemanningsnormene som er gjort, er gjort på bakgrunn av et annet finansieringssystem enn det vi har i dag. Utvalgets kostnadsberegninger har derfor liten eller ingen relevans i dag.

Barnehagesektoren har over tid, levert et godt produkt til stor glede og nytte for barn, foreldre/foresatte og samfunnet. PBL er enig i at det finnes betydelig muligheter for å forbedre dette ytterligere. Dette krever først og fremst stabile gode økonomiske rammevilkår for både kommunale og private barnehager.

Minstebemanning pr. ansatt

Utvalget har ikke avklart godt hvordan deres bemanningsnormer er å forstå.

Skal normene forstås som konstante krav, der det til enhver tid skal være en minimumsbemanning med maksimalt antall barn per ansatt, så vil dette ha betydelige konsekvenser for både kostnadene og fleksibiliteten til barnehagene. I så tilfelle må oppmøte avtales og overholdes strengt, noe som gir foreldre liten fleksibilitet.

Skal man alternativt – og som tidligere – kunne beregne et gjennomsnitt for et tidsintervall for barnehagen eller grupper i barnehagen, må det klart fremgå av loven eller lovforarbeidene.

PBL mener bestemt at en forståelse av bemanningskrav som et gjennomsnitt i tid og innenfor barnehagen er det som vil gi det beste tilbudet.

Forutsetningen for alle krav til bemanning er at det også finnes et finansieringssystem som korresponderer med kravene.

PBL mener eierne, pedagogene og øvrige ansatte i barnehagene er de som best er i stand til å vurdere hvilken organisering av barnegruppene som gir beste utbytte for barna. Dette gjelder ikke minst hvis antall førskolelærere i barnehagene øker og at det i større grad åpnes for andre faggrupper i barnehagene.

Gode instrumenter for måling av kvalitet, brukerundersøkelser og et fritt og uavhengig tilsyn, der resultatene kommuniseres til foreldrene, vil sammen med fri etableringsrett sikre kvaliteten i barnehagene.

Pedagogkompetanse

Kompetente førskolelærere er, og må være, grunnstammen i pedagogbemanningen i barnehagene.

En bedre førskolelærerutdanning, sammen med gode programmer for etter- og videreutdanning, kan styrke førskolelærernes posisjon ytterligere.

Barnehagene har et bredt samfunnsmandat. Skal dette oppfylles må imidlertid barnehagene bli mer åpne for supplering i form av å tillate annen pedagogkompetanse inn i sektoren. Skal ikke kostnadene med dette bli uoverkommelige, må de nye faggruppene gå inn i pedagogbemanningen i barnehagene.

PBL er, etter drøftelser og innspill fra førskolelærere med mange tiårs erfaring, overbevist om at godkjenning av annen pedagogkompetanse vil styrke barnehagene og førskolelærernes posisjon i barnehagene.

Dette er et av de tiltakene som kan gjennomføres svært raskt. Stortinget kan beslutte regelendringer raskt, og uten at det vil ha økonomiske konsekvenser for noen.

Det har vært et vedvarende problem å oppfylle dagens pedagognorm. Dette skyldes den utbyggingen som har vært i sektoren de siste årene.

Kravet til pedagogbemanning bør flyttes til forskrift og det bør ikke innføres strengere krav til bemanning før det er tilgang til nok pedagoger til å fylle normen.

PBL mener det er barnehagens totale pedagogressurs som må vurderes. Det er derfor naturlig at alle pedagoger, også styrer/pedagogisk ansvarlig, regnes inn i pedagogbemanningen.

For små barnehager vil dette være avgjørende for om barnehagen kan overleve. Et pedagogkrav der styrer/pedagogisk ansvarlig ikke regnes med i pedagogbemanningen, vil kunne føre til at mange små barnehager i distriktene ikke vil ha grunnlag for videre drift. Dette kan ha betydelige konsekvenser for barn, foreldre/foresatte og lokalsamfunn.

Øvrig bemanning

PBL støtter ikke et lovkrav om at en andel av øvrig personale skal være fagarbeidere.

Krav om andel fagarbeidere vil føre til krav om dispensasjoner der kravet ikke nås. Det betyr kun mer byråkrati uten at kvaliteten økes.

PBL mener dessuten at et slikt forslag er en del av en større samfunnsreform, og at dette spørsmålet ikke bør behandles separat i barnehageloven.

§ 33 Barnegruppen

PBL er i mot at det i loven åpnes for at departementet skal kunne gi forskrifter om maksimale gruppestørrelser. Det må være opp til den enkelte barnehage å ha frihet til å etablere alternativer. Det er også slik at barn har rett til utvikling og utdanning i tråd med foresattes ønsker, jfr. våre kommentarer til § 22.

Gode instrumenter for måling av kvalitet, brukerundersøkelser og et fritt og uavhengig tilsyn, der resultatene kommuniseres til foreldrene, vil sammen med fri etableringsrett sikre kvaliteten i barnehagene.

Kapittel VIII. Familiebarnehager.

§ 37 Godkjenning av familiebarnehager

PBL oppfatter at det som i dagens system kalles «doble grupper» er normen de fleste steder. Familiebarnehagene av i dag fungerer godt etter sin hensikt, og med sine krav til fasiliteter og bemanning. PBL kan ikke se behov for en så dramatisk innstramning som utvalget legger opp til.

I utvalgets forslag begrenses familiebarnehagene i størrelse til maksimalt én enkelt gruppe. Gjennomføres denne endringen vil det ta bort eksistensgrunnlaget for mange familiebarnehager. Det støtter ikke PBL.

§ 39 Bemanning i familiebarnehagen

Også denne bestemmelsen må avklares, jfr. våre kommentarer til § 32 om grunnbemanning. Herunder hvilken grad av fleksibilitet man legger opp til i forholdet mellom ansatte og barn.

Kapittel IX. Spesialpedagogisk hjelp, tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne og tegnspråksopplæring.

Den samling av rettigheter som er gjort i kapittel IX er PBL svært glade for. Dette er til beste for barn, foreldre/foresatte, ansatte, eierne og samfunnet.

PBL opplever at dagens system, hvor rettigheter er spredt i ulike regelsett, går ut over barn og foreldre/foresatte og det tilbudet disse bør ha.

PBL er godt fornøyd den lovregulering som er foreslått i kapittel IX.

PBL oppfatter dette som bedre lovfesting og ikke minst bedre struktur enn i dagens lowerk. Barn og foreldre/foresatte får bedre vern og kommunene klarere retningslinjer.

Med unntak av regelen om at vedtak for ett barn følger barnet ved flytting til ny kommune, er imidlertid ikke dette nye rettigheter som innføres.

Dette vil derfor allerede være finansiert og kan iverksettes umiddelbart etter at ny lov er vedtatt.

Kapittel X. Forskjellige bestemmelser.

§ 55 Øvingsopplæring

PBL forutsetter at dagens ordning med skriftlige avtaler mellom barnehager og læringsinstitusjoner videreføres.

Med vennlig hilsen
Private Barnehagers Landsforbund

Linda D. Øygarden /s/
Styreleder

Arild M. Olsen /s/
Adm.dir.